

УДК: 336.221.4

Володимир Кулик

кандидат економічних наук,

ДННУ «Академія фінансового управління»,

м. Київ, Україна

volodymyr_kulyk@ukr.net

ORCID ID: 0000-0002-2226-2795

СИСТЕМА ПОДАТКІВ В НІДЕРЛАНДАХ: АНАЛІЗ СТРУКТУРИ І ЗМІН

Volodymyr Kulyk

Ph.D (Economics),

SESE «Academy of financial management»,

Kyiv, Ukraine

TAX SYSTEM IN THE NETHERLANDS: ANALYSIS OF STRUCTURE AND CHANGES

Анотація. Досліджена система доходів державного сектору Нідерландів з виділенням категорій податків та внесків на соціальне страхування. Використані міжнародні стандарти класифікації податків, досліджена структура та динаміка податкових надходжень, визначені галузеві(продуктові) та секторальні складові податкових надходжень, проведена оцінка їх волатильності.

Загальні податкові надходження становили 38,5% ВВП (2023р). Найбільшими статтями доходів стали податки на доходи і прибутки, внески на соціальне страхування та податки на продукти та послуги, кожна з яких становить близько 1/3 від загальної суми.

Використана методологія статистики доходів Організації економічного співробітництва та розвитку, методологія національних рахунків, бази даних національних рахунків та дані Центрального бюро статистики Нідерландів. Дослідження уможливило виявити основні особливості довгострокової державної політики доходів, здійснити порівняльні дослідження, оцінити сталість державних фінансів Нідерландів тощо.

Ключові слова: податки, податки на продукти, пов'язані з виробництвом податки, податки на доходи і майно, система національних рахунків, процеси відтворення, національна економіка, Нідерланди.

Abstract. The Dutch public sector revenue system was studied, with the allocation of tax and social security contributions categories. International tax system classification standards were used, the structure and dynamics of tax revenues were studied, the industry (product) and sectoral components of tax system were determined, and their volatility was assessed.

Total tax revenues amounted to 38.5% of GDP (2023). The largest revenue items were taxes on income and profits, social security contributions, and taxes on products and services, each of which accounts for about 1/3 of the total.

*The methodology of income statistics of the Organization for Economic Cooperation and Development, the methodology of national accounts, national accounts databases, and data from Statistics Netherlands were used. *

In the structure of taxes paid, the dominant place is occupied by value added tax (6.7% of GDP), payroll tax (6.7%), corporate tax (2.8%), excise taxes (1.6%), environmental taxes (1.4%). During the studied period, an increase was observed mainly in payroll tax.

In general, statistical characteristics indicate the stability of the tax structure and some changes that have been noted in recent years - an increase in current taxes on income, in particular corporate tax, taxes on profits and dividends. All this led to an increase in current taxes on income, property, etc., which became the basis for the growth of the share of taxes in GDP.

The study used two main sources of information: OECD income statistics and Dutch national accounts. The former also included social security contributions; the latter only included taxes collected.

The study made it possible to identify the main features of long-term state revenue policy, conduct comparative studies, assess the sustainability of public finances in the Netherlands, etc. These materials can be used for structuring and a more in-depth study of taxes in Ukraine.

Key words: *taxes, taxes on products, production-related taxes, taxes on income and property, system of national accounts, reproduction processes, national economy, Netherlands.*

Вступ. Аналіз податкових надходжень є ключовим інструментом для оцінки економічної стійкості, ефективності податкової системи та впливу макроекономічних факторів на державні фінанси. Податки відіграють центральну роль у формуванні державного бюджету, фінансуванні соціальних програм, інфраструктурних проєктів та підтримці макроекономічної стабільності.

Дослідження податкових надходжень дозволяє виявити довгострокові тенденції, прогнозувати майбутні зміни та оцінювати наслідки податкових реформ. Особливо важливим є аналіз у контексті глобальних економічних викликів, таких як фінансові кризи, пандемії та структурні зміни в економіці. Вивчення податкової системи окремих країн також дає змогу оцінити їхню конкурентоспроможність у міжнародному контексті та адаптивність до змін у глобальній економіці.

Податкові надходження є не лише джерелом фінансування державних видатків, а й відображенням економічного розвитку країни. Рівень податкових надходжень залежить від таких факторів, як економічне зростання, рівень зайнятості, структура економіки та ефективність адміністрування податків. Аналіз цих параметрів дозволяє визначити сильні та слабкі сторони податкової політики, а також виявити можливості для її вдосконалення.

У випадку Нідерландів аналіз податкових надходжень є особливо цікавим через стабільну економічну систему, високий рівень інтеграції у світову торгівлю та наявність прогресивної податкової політики. Вивчення податкових даних цієї країни дає змогу простежити вплив міжнародних та внутрішніх економічних

процесів на державні фінанси, оцінити ефективність фіскальної політики та виявити можливі тенденції для інших країн із подібною економічною структурою.

Таким чином, аналіз податкових надходжень є важливим інструментом для оцінки економічного розвитку, прийняття ефективних управлінських рішень та прогнозування майбутніх змін у податковій сфері.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Детальне дослідження системи податків в розрізі категорій і груп податкових надходжень здійснюють на основі звітів зі статистики доходів [1]. Це уможливило відстежити динаміку надходжень, провести порівняльні міждержавні дослідження, виявити суттєві особливості та зміни в системах оподаткування.

Світовий банк підготував керівництво з аналізу податкових витрат та їх застосуванню у формуванні економічної політики [2]. Ці матеріали доповнюють багатогранну літературу з оподаткування та заохочують щодо пошуку рішень у реформуванні податкових видатків, їх адмініструванні тощо.

Аналіз податкової політики в Європейському Союзі, зокрема реформ податкових пільг і їх вплив на економічну систему, здійснюють за допомогою економіко-математичних моделей та відкритих баз даних – EUROMOD онлайн [3]. Моделюючий комплекс дозволяє моделювати параметричні реформи податків на доходи фізичних осіб, внесків на соціальне страхування, виплат домогосподарствам тощо.

Дослідження системи податків в контексті всієї економіки і економічних процесів також здійснюють в рамках методології системи національних рахунків (СНР ООН) [4] та міжнародних звітів із національних рахунків [5], де виділяють податки на продукти, пов'язані з виробництвом податки, податки на доходи, майно тощо. В рамках таблиці «витрати-випуск» [6] податки уточнені за групами товарів та видами економічної діяльності тощо.

В національних рахунках Нідерландів окремим блоком подані податки [7], з деталізацією за категоріями і групами податків, наданням часових рядів й ін.

У роботі [8] розглянуто новітній парадигмі застосування податкових інструментів як непрямого методу макроекономічного регулювання. Автори детально представляють сучасні тенденції розвитку європейського оподаткування.

Роль і місце податкових преференцій, світову практику використання концепції податкових витрат щодо стимулювання економічного розвитку розглянуто в [9].

В роботі [10] досліджена галузева та секторальна структура податкових надходжень в Україні; розглянуто податки в контексті таблиці «витрати-випуск», консолідованих національних рахунків, доходів державного сектору, зокрема і розрізі його інституційних підсекторів. В контексті категорій національних рахунків проведено аналіз ключових податків та відповідних субсидій для деяких провідних європейських країн.

Інформаційна основа дослідження. Дослідження ґрунтується на даних про податкові надходження в Нідерландах за останні роки. Основним джерелом інформації є офіційні статистичні звіти міжнародних організацій [1; 5], урядових установ Нідерландів [7], зокрема Центрального бюро статистики, Міністерства фінансів та податкової служби країни. Ці дані надають детальну інформацію про структуру податків, динаміку їх змін, а також про вплив економічних факторів на податкові надходження.

Аналіз базується на офіційних статистичних даних, що забезпечує його достовірність та актуальність. Додатково використовується інформація з економічних досліджень та звітів міжнародних організацій, таких як Європейська комісія та ОЕСР, що дозволяє врахувати міжнародний контекст і порівняти податкові тенденції Нідерландів з іншими країнами.

Мета дослідження. Дослідження системи податків однієї із розвинених європейських країн (Нідерландів) з метою виявлення основних особливостей оподаткування і структури податкових надходжень, оцінювання фінансових ризиків та сталості доходів державного сектору. Опрацювання зарубіжного досвіду в частині аналізу податкових надходжень, групування їх за категоріями податків з подальшою деталізацією.

Чому Нідерланди є цікавим прикладом для дослідження?

Нідерланди є одним із найрозвиненіших економічних центрів Європи, що поєднує високий рівень економічної свободи, стабільну податкову політику та інтеграцію у світову торгівлю. Завдяки стратегічному географічному положенню країна стала важливим міжнародним фінансовим та логістичним хабом, що впливає на структуру податкових надходжень.

Однією з ключових особливостей податкової системи Нідерландів є збалансоване співвідношення між прямими та непрямими податками. Високий рівень корпоративного податку та ефективне адміністрування податків забезпечують стабільні надходження до бюджету. Водночас гнучкість податкової політики дозволяє адаптувати її до змін у глобальній економіці, зокрема до викликів, пов'язаних із цифровізацією та міжнародною податковою конкуренцією.

Нідерланди також мають розвинену систему соціального забезпечення, яка фінансується за рахунок податків. Це робить податкову політику країни важливим інструментом регулювання доходів та забезпечення рівності. Крім того, країна активно впроваджує податкові реформи, спрямовані на стимулювання інновацій та сталого розвитку, що проявляється у спеціальних податкових режимах для досліджень і розробок.

Ще одним важливим фактором є те, що економіка Нідерландів зазнала впливу світових криз. Це дозволяє дослідити, як податкова політика реагувала на кризові явища та які інструменти використовувалися для підтримки економіки. Аналіз цих механізмів може бути корисним для інших країн, які прагнуть підвищити стійкість своїх податкових систем.

Таким чином, Нідерланди є цікавим прикладом для дослідження через високу ефективність податкової системи, її адаптивність до змін та значний вплив на економічну стабільність країни. Вивчення податкових надходжень цієї країни дозволяє отримати корисні висновки щодо ефективності податкової політики та її впливу на економічний розвиток.

Статистика доходів в Нідерландах

Головними статтями доходів в Нідерландах є три категорії податків – 1) податки на доходи, прибуток і приріст капіталу, 2) внески на соціальне страхування, 3) податки на товари та послуги (табл. 1). Разом вони складають більше 95% всіх податкових надходжень, включаючи внески на соціальне страхування. Податки на майно та інші податки є незначними і разом становлять менше 5% в структурі надходжень.

Сплата за категорією «Податки на заробітну плату та робочу силу» відсутня, проте здійснюється збір «податків із заробітної плати» до категорії «Податки на доходи, майно тощо» і в 2022 р. він становив 18,3% від всіх доходів.

У цілому податки характеризуються структурною сталістю, збалансованістю. Найбільших змін структура податків зазнавала в 2000 р., коли було досягнуто пікових значень надходжень – податки на доходи та прибутки зменшилися до 25,9% та зросли внески на соцстрахування до 38,7% та податки на майно до 5,3% (табл.1).

Таблиця 1

Доходи державного сектору в Нідерландах, 1965–2022 рр., у %.

	1965	1980	1990	2000	2007	2010	2015	2020	2021	2022
1000 Податки на доходи, прибуток і приріст капіталу	35,8	32,9	32,3	25,9	28,3	27,9	27,7	30,7	31,6	32,7
2000 Внески на соціальне страхування	30,8	38,1	37,4	38,7	34,9	36,3	37,8	34,1	33,0	32,9
3000 Податки на заробітну плату та робочу силу										
4000 Податки на майно	4,4	3,6	3,7	5,3	4,7	3,8	3,8	4,3	4,1	3,9
5000 Податки на товари та послуги	28,6	25,3	26,4	29,7	31,7	31,5	30,5	30,5	30,9	30,1
6000 Інші податки	0,4	0,2	0,2	0,5	0,4	0,4	0,2	0,5	0,3	0,3
Всього	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Джерело: складено автором на основі [1].

Приведені укрупнені надходження можна більш детально досліджувати в рамках окремих груп податків, наприклад, акцизу, податку на додану вартість, корпоративного податку тощо.

Загальна класифікація системи податків, застосовувана для обліку статистики доходів в країнах Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), приведена в додатку А.

Податкові надходження в Нідерландах згідно даної класифікації податків подані в табл. 2.

Приведені податки згідно укрупненої класифікації можна розглядати в розрізі інституційних підсекторів державного сектору – центрального органу державного управління, регіональних і місцевих органів державного управління та фонди соціального страхування. Внески на соціальне страхування є єдиними доходами фонду соціального страхування, і становили в 2022 р. 12,5% від ВВП. Регіональні та місцеві доходи впродовж досліджуваного періоду перебували в межах 0,9 – 1,3% ВВП, відповідно центрального уряду – близько 21,0 – 23,5% ВВП.

В цілому для країн ОЕСР частка податків у структурі ВВП становить 33,9% (2023 р.) [1]. Загальне податкове навантаження в Нідерландах становить 38,5% ВВП і є значно вищим відповідного середнього показника по країнам ОЕСР; схоже перевищення відстежується для всього періоду 2000–2023 рр.

Таблиця 2

Податкові надходження в Нідерландах, у % до ВВП

	2000	2010	2020	2021	2022
Загальні податкові надходження	39,6	36,9	35,4	38,3	38,1
1000 Податки на доходи, прибуток і приріст капіталу	12,8	9,6	9,9	12,1	12,5
1100 Фізичні особи	9,8	5,6	7,6	8,3	7,7
1200 Корпоративний	3,0	4,0	2,3	3,7	4,7
1300 Нерозподілені між 1100 і 1200	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2000 Внески на соціальне страхування	14,8	14,3	12,9	12,6	12,5
2100 Найманих працівників	9,2	7,8	6,5	4,7	4,7
2200 Роботодавців	3,0	4,1	4,6	5,1	5,0
2300 Самозайняті або непрацюючі	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2400 Нерозподілені між 2100, 2200 і 2300	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3000 Податки на заробітну плату та робочу силу	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4000 Податки на майно	1,4	1,9	1,4	1,6	1,5
4100 Поточні податки на нерухоме майно	0,6	0,7	0,7	0,9	0,8
4200 Поточні податки на чисте багатство	0,2	0,2	0,0	0,0	0,0
4300 Податки на майно, спадщину та дарування	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3
4400 Податки на фінансові та капітальні операції	0,4	0,8	0,4	0,4	0,5
4500 Одноразові податки	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4600 Інші періодичні податки на майно	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5000 Податки на товари та послуги	10,5	10,9	11,2	11,8	11,5
5100 Податки на виробництво, продаж, передачу тощо	9,5	9,9	10,0	10,7	10,4
5110 Загальні податки	6,5	6,4	6,6	7,3	7,1
5111 Податки на додану вартість	6,5	6,4	6,6	7,3	7,1
5120 Податки на окремі товари та послуги	3,0	3,5	3,4	3,4	3,3
5121 Акцизи	2,3	3,0	2,9	2,4	2,3
5200 Податки на використання товарів і здійснення діяльності	1,0	1,0	1,2	1,1	1,1
5300 Нерозподілені між 5100 і 5200	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
6000 Інші податки	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1
Доходи, зібрані від імені ЄС, усього	0,6	0,4	0,3	0,5	0,5

Джерело: складено автором на основі [1, с. 128]

Найвищий рівень оподаткування спостерігався у Франції (43,8% від ВВП), Данії (43,4%), в Італії (42,8%), Австрії (42,7%), Бельгії (42,6%); найменший у Мексиці (17,7%), Чилі (20,6%), Ірландії (21,9%).

Порівняно із середніми показниками по країнах ОЕСР в Нідерландах є схожими податки на дохід і прибутки юридичних осіб – 12% у структурі доходів державного сектору, податки на товари та послуги – 11%. Проте в Нідерландах внески на соціальне страхування значно перевищують середні значення по країнам ОЕСР – 33% всіх доходів держсектору проти 25%. Водночас податки на доходи фізичних осіб нижчі – 20% проти 24% середніх значень для країн ОЕСР, податок на додану вартість – 19% проти 21%.

У порівнянні із середніми показниками ОЕСР Нідерланди демонструють: вищий рівень податкових витрат на інновації та дослідження, що підтримує високотехнологічний сектор; значну частку податкових пільг, спрямованих на скорочення нерівності; податкові пільги для стимулювання сталого розвитку, що перевищують середні показники по ОЕСР.

Узагальнена структура податкових надходжень в Нідерландах

Аналіз структури сплачуваних податків дослідимо в рамках категорій національних рахунків, виділивши дві базові категорії – 1) податки на виробництво та імпорт, та 2) податки на доходи, майно й ін. (табл. 3, додаток Б).

Відзначимо, що порівняльний аналіз даних податків Нідерландів з іншими європейськими країнами (Німеччина, Франція, Великобританія тощо) приведено в [10]. Протягом 2013–2021рр. в Нідерландах за вказаними групами податків (податки на виробництво та імпорт, податки на доходи, майно тощо) спостерігалось неухильне зростання їх частки в структурі ВВП.

Таблиця 3

Узагальнена структура податків в Нідерландах

Класифікація СНР ООН	Категорії податків
D.2	1. Податки на виробництво та імпорт
D.21	1.1 Податки на продукти
D.29	1.2 Інші податки на виробництво
D.5	2. Податки на доходи, майно тощо
D.51	2.1 Податки на доходи
D.59	2.2 Податки на багатство
	3. Трансфerti

Джерело: складено автором на основі [7]

Динаміка вищезначених податків за 2000–2023 рр. приведена на рис.1. Особливістю агрегованої структури податків впродовж 2010–2020 рр. є приблизно рівні їх частки та помірне зростання. Після 2020 р. зменшується частка податків на виробництво та імпорт проте збільшується частка податків на доходи, майно тощо (рис.1).

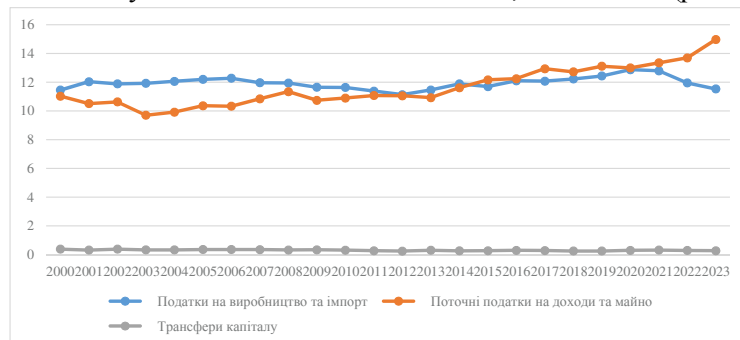

Рис. 1. Податки в структурі ВВП Нідерландів, в 2000–2023 рр., у % [7]

Становить науковий інтерес більш деталізоване вивчення податків (табл. 4), охоплюючи більш тривалий період спостережень, деталізуючи податки за видами і окремими продуктами, досліджуючи їх на предмет волатильності й ін.

В структурі сплачених податків домінуюче місце займають податок на додану вартість (6,7% від ВВП), податок із заробітної плати (6,7%), корпоративний податок (2,8%), акцизи (1,6%), екологічні податки (1,4%) (табл. 4). Впродовж досліджуваного періоду спостерігалось зростання головним чином податку із заробітної плати.

В останні роки в загальній структурі податків зросла частка податку на додану вартість, корпоративного податку з 3,0% від ВВП в 2018 р. до 4,5% в 2023 р. та ін. Тому якісні статистичні оцінки будуть іншими у разі розгляду іншого періоду, наприклад, за останні 10 років.

В цілому статистичні характеристики вказують на сталість структури податків та деякі зміни, які намітилися в останні роки – зростання поточних податків на доходи, зокрема корпоративного податку, податків на прибуток і на дивіденди (табл. 5). Все це призвело до зростання поточних податків на доходи, майно тощо, які й стали основою для росту частки податків у ВВП.

З часом структура податків зазнає повільних змін. Це викликано як зміною законодавства та механізмів збору податків, так і внаслідок економічної кризи спричиненої пандемією Covid-19.

Таблиця 4

Статистичні характеристики податків в Нідерландах, 2020–2023 рр.

№	Податки за категоріями і видами	max	min	max-min	A	s	s/a	(max-min)/a	R ²	Нахил тренду	Прогноз на 2024 р.
1.	Податок на додану вартість	7,34	6,28	1,06	6,69	0,29	0,04	0,16	0,27	0,02	6,95
2.	Податок із заробітної плати	8,10	5,10	3,00	6,70	0,95	0,14	0,45	0,71	0,11	8,12
3.	Корпоративний податок	4,45	1,80	2,65	2,83	0,70	0,25	0,94	0,01	0,01	2,98
4.	Солідарний внесок	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5.	Акцизи	1,76	1,08	0,68	1,58	0,19	0,12	0,43	0,56	-0,02	1,33
6.	Екологічні податки	1,74	1,01	0,73	1,43	0,17	0,12	0,51	0,60	0,02	1,67
7.	Податок на автотранспорт	0,80	0,56	0,24	0,69	0,08	0,12	0,35	0,20	0,00	0,75
8.	Податок на легкові автомобілі та мотоцикли	0,64	0,13	0,50	0,36	0,18	0,50	1,40	0,82	-0,02	0,07
9.	Податок на передачу нерухомості	0,79	0,17	0,62	0,48	0,21	0,43	1,31	0,48	-0,02	0,23
10.	Податок на майно	0,54	0,40	0,14	0,48	0,04	0,09	0,29	0,71	0,01	0,54
11.	Податок на дивіденди	1,24	0,49	0,75	0,77	0,16	0,21	0,98	0,13	0,01	0,87
12.	Імпортні мита	0,38	0,24	0,13	0,30	0,03	0,10	0,44	0,45	0,00	0,34
13.	Податки на капітал	0,39	0,25	0,14	0,31	0,04	0,13	0,44	0,55	0,00	0,26
14.	Податок на чисті статки фізичних осіб	0,18	0,00	0,18	0,01	0,05	4,49	17,32	0,27	-0,01	-
15.	Податок на страховий внесок	0,37	0,11	0,26	0,23	0,11	0,46	1,12	0,78	0,01	0,40
16.	Податок на лотереї та азартні ігри	0,09	0,03	0,06	0,06	0,02	0,35	1,11	0,52	0,00	0,08
17.	Інші	1,87	0,26	1,62	0,95	0,41	0,43	1,70	0,63	0,05	1,53
	Всього	26,8	21,9	4,82	23,9	1,49	0,06	0,20	0,76	0,18	26,2

Примітка: 1. Солідарний внесок зафіксований лише в 2022 р. і тому виключений із розгляду; 2. Податок на чисті статки фізичних осіб спостерігався в 2020–2013 рр. і тому характеристики стосуються саме цього періоду.

Джерело: складено автором на основі [7]

У Нідерландах податкові витрати включають широкий спектр фіскальних стимулів, спрямованих на підтримку економічного зростання, стимулювання інвестицій та забезпечення соціальної справедливості. Основні категорії податкових витрат включають: пільги для компаній, що займаються науково-дослідними та інноваційними проектами; пільги на інвестиції у стійку енергетику та технології;

податкові знижки для домогосподарств з низьким доходом; винятки із ПДВ на певні товари та послуги.

Таблиця 5

**Податки за категоріями та видами
в структурі ВВП Нідерландів в 2013–2023 рр., у %**

Податки за видами	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
1. Податки на виробництво та імпорт	11,5	11,9	11,7	12,1	12,1	12,2	12,4	12,9	12,8	12,0	11,5
1.1 Податки на продукти	10,2	10,3	10,3	10,7	10,7	10,8	11,0	11,3	11,3	10,6	10,3
в т.ч. Податок на додану вартість	6,4	6,3	6,4	6,6	6,6	6,7	7,0	7,2	7,3	7,1	7,1
Акцизи	1,6	1,7	1,6	1,6	1,6	1,6	1,5	1,4	1,3	1,1	1,1
Енергетичні збори	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,3	1,3	1,0	0,9
1.2 Інші податки на виробництво	1,2	1,6	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,6	1,5	1,3	1,2
в т.ч. Податок на майно	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Екологічні податки	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
2. Поточні податки на доходи, майно тощо	10,9	11,6	12,2	12,2	12,9	12,7	13,1	13,0	13,3	13,7	15,0
2.1 Поточні податки на доходи	9,9	10,5	11,1	11,2	11,9	11,7	12,1	12,0	12,4	12,8	14,1
в т.ч. Корпоративний податок	1,9	2,1	2,3	2,9	2,9	3,0	3,1	2,7	3,4	3,9	4,5
Податок із зарплати	7,2	7,1	7,7	7,7	8,1	7,8	7,4	7,7	7,3	7,0	7,1
Податок на прибуток	0,1	0,4	0,2	-0,2	0,1	-0,1	0,4	0,7	0,7	0,6	1,2
Податок на дивіденди	0,6	0,8	0,8	0,7	0,7	0,9	1,0	0,9	0,8	0,8	1,2
2.2 Податки на багатство	1,0	1,1	1,1	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	0,9	0,9	0,8
в т.ч. Податок на автотранспорт	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,5	0,5	0,5
Екологічні податки	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
3. Трансфери капіталу	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Всього	22,7	23,8	24,1	24,6	25,3	25,2	25,8	26,2	26,5	25,9	26,8

Джерело: складено автором на основі [7]

Перспективи подальших досліджень. Подальші дослідження можуть зосереджуватися на більш детальному аналізі податкових реформ у Нідерландах, оцінці їхньої ефективності та впливу на бізнес-середовище. Перспективним також є дослідження адаптації податкової системи до цифрової економіки та змін у глобальних торговельних відносинах, дослідження ефективності екологічних податків та їх впливу на сталий розвиток.

Висновки. Аналіз податкових надходжень Нідерландів дозволив дослідити податкові надходження за категоріями податків та окремими групами податків, виявити ключові тенденції, статистично оцінити сталість податкових надходжень та ін.

В дослідженні були використані два основні джерела інформації – дані статистики доходів ОЕСР [1] та національних рахунків Нідерландів [7]. В першому випадку також враховувалися внески на соціальне страхування; в другому – лише зібрані податки.

Загальні податкові надходження в 2023 р. склали 38,5%. Найбільшими статтями доходів стали податки на доходи і прибутки, внески на соціальне страхування та податки на продукти та послуги, кожна з яких становить близько 1/3 від загальної суми.

В структурі сплачених податків домінуюче місце займають податок на додану вартість (6,7% від ВВП), податок із заробітної плати (6,7%), корпоративний податок (2,8%), акцизи (1,6%), екологічні податки (1,4%). Впродовж 2000–2023 рр. спостерігалось зростання головним чином податку із заробітної плати.

Впродовж останніх років спостерігається стабільне зростання податкових надходжень в структурі ВВП – зросла частка податку на додану вартість, корпоративного податку з 3,0% від ВВП в 2018р. до 4,5% в 2023 р. та ін.

В цілому статистичні характеристики вказують на сталість структури податків.

Податкові реформи та адаптація до міжнародних стандартів відіграють ключову роль у забезпеченні стабільності державних фінансів. Податкова політика Нідерландів характеризується спрямованістю на стимулювання економічного розвитку, соціальну справедливість та екологічну сталість. У порівнянні з іншими країнами ОЕСР, Нідерланди витрачають значні ресурси на податкові пільги для інновацій, що робить їх одним із лідерів у цьому напрямку.

Результати аналізу податкових надходжень можуть бути використані для прогнозування економічних процесів, зокрема для оцінки майбутніх бюджетних надходжень, впливу макроекономічних змін на державні фінанси та формування ефективної фіскальної політики. Використання економетричних моделей дозволяє враховувати вплив циклічних змін, структурних зрушень у податковій системі та реакції на глобальні виклики. Прогнозування податкових надходжень є важливим для стратегічного планування бюджету, визначення оптимальних податкових ставок та оцінки ефективності податкових реформ.

Список використаних джерел:

1. Revenue Statistics 2024. Health Taxes in OECD Countries. Report. 21 November 2024. DOI <https://doi.org/10.1787/c87a3da5-en>
2. Tax Expenditure Manual (English). World Bank. 2024. URL: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/099062724151636908/pdf/P174543148ba880bb188fd1ce-06f588a6aa.pdf>
3. EUROMOD онлайн. URL: <https://euromod-web.jrc.ec.europa.eu/info-euromod-online>
4. System of National Accounts 2008. United Nations. New York: UN, 2009. 722p.
5. National Accounts Statistics: Main Aggregates and Detailed Tables, 2023. PART I-V. United Nations. New York, 2024. URL: <https://unstats.un.org/unsd/nationalaccount/sdpubs/MADT-2023.pdf>.
6. EU inter-country supply, use and input-output tables – Full international and global accounts for research in input-output analysis (FIGARO) ISABELLE REMOND-TIEDREZ AND JOSE M.RUEDA-CANTUCHE (ED.) 2019 edition. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3888>
7. National Accounts 2022 tables. Statistics Netherlands. URL: <https://www.cbs.nl/en-gb/custom/2023/27/national-accounts-2022-tables>

8. Юрій С., Крисоватий А., Кошук Т. Сучасні тенденції розвитку європейського оподаткування та новітня парадигма податкової політики в Україні : монографія. Тернопіль : ТНЕУ, 2010. 292 с.
9. Податкові преференції в антикризовій фінансовій політиці України : монографія / за ред. Т. І. Єфименко, Ю. Б. Іванова. Київ : ДННУ «Академія фінансового управління», 2023. 494с.
10. Кулик В.В. Податки в системі процесів відтворення національної економіки / Модерні фінанси: глобальні виклики і сучасні тренди. Монографія / за ред. д.е.н., проф. А.І. Крисоватого. Тернопіль: Економічна думка, 2024. С.718-728. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/52866>

References:

1. Revenue Statistics (2024). Health Taxes in OECD Countries. Report. 21 November 2024. Available at: DOI: <https://doi.org/10.1787/c87a3da5-en>
2. Tax Expenditure Manual (English). World Bank (2024). Available at: URL: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/099062724151636908/pdf/P174543148ba880bb188fd1ce06f588a6aa.pdf>
3. EUROMOD Available at: URL: <https://euromod-web.jrc.ec.europa.eu/info-euro-mod-online>
4. System of National Accounts (2008). United Nations. New York: UN, 2009. 722 p.
5. National Accounts Statistics: Main Aggregates and Detailed Tables (2023). PART I-V. United Nations. New York, 2024. Available at: URL: <https://unstats.un.org/unsd/nationalaccount/sdpubs/MADT-2023.pdf>.
6. EU inter-country supply, use and input-output tables – Full international and global accounts for research in input-output analysis (FIGARO) ISABELLE REMOND-TIEDREZ AND JOSE M.RUEDA-CANTUCHE (ED.) 2019 edition. Available at: URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3888>
7. National Accounts 2022 tables. Statistics Netherlands. URL: <https://www.cbs.nl/en-gb/custom/2023/27/national-accounts-2022-tables>
8. Yuriy S., Krysovaty A., Koshchuk T. (2010). Suchasni tendentsii rozvytku yevropeiskoho opodatkovannia ta novitnia paradyhma podatkovoï polityky v Ukraini [Modern trends in the development of European taxation and the latest paradigm of tax policy in Ukraine]. Ternopil: TNEU. 292 p.
9. Yefymenko T., Ivanova Yu. [ed] (2023) Podatkovi preferentsii v antykrizovii fiskalnii politytsi Ukrainy [Tax preferences in the anti-crisis fiscal policy of Ukraine]. Kyiv: SESE «Academy of financial management», 2023. 494 p.
10. Kulyk V.V. (2024). Podatky v systemi protsesiv vidtvorennia natsionalnoi ekonomiky Moderni finansy: hlobalni vyklyky i suchasni trendy [Taxes in the system of processes of reproduction of the national economy / Modern finance: global challenges and modern trends. Ed A.I. Krysovaty]. Ternopil: Economic Thought. – P.718-28. Available at: URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/52866>.

ДОДАТОК А.

Класифікація податків ОЕСР

1000. Податки на доходи, прибуток і приріст капіталу

1100. Податки на доходи, прибуток і приріст капіталу фізичних осіб

1110. Про доходи і прибутки

1120. Про приріст капіталу

1200. Корпоративні податки на прибуток, прибуток і приріст капіталу

1210. Про доходи і прибутки

1220. Про приріст капіталу

1300. Неможливо розподілити між 1100 і 1200

2000. Внески на соціальне страхування

2100. Співробітники

2110. Нарахування заробітної плати

2120. Про оподаткування податком на прибуток

2200. Роботодавці

2210. Нарахування заробітної плати

2220. Про оподаткування податком на прибуток

2300. Самозайняті або непрацюючі

2310. Нарахування заробітної плати

2320. Про оподаткування податком на прибуток

2400. Неможливо розподілити між 2100, 2200 і 2300

2410. Нарахування заробітної плати

2420. Про оподаткування податком на прибуток

3000. Податки на фонд оплати праці та робочу силу

4000. Податки на майно

4100. Поточні податки на нерухоме майно

4110. Домогосподарства

4120. Інше

4200. Поточні податки на чисте багатство

4210. Індивідуальні

4220. Корпоративні

4300. Податки на майно, спадщину та дарування

4310. Податки на майно та спадщину

4320. Податки на дарування

4400. Податки на фінансові та капітальні операції

4500. Інші одноразові податки на майно

4510. Про чисте багатство

4520. Інші одноразові податки

4600. Інші періодичні податки на майно

5000. Податки на товари та послуги

5100. Податки на виробництво, продаж, передачу, оренду та доставку товарів і видачу послуги

- 5110. Загальні податки
  - 5111. Податки на додану вартість
  - 5112. Податки з продажу
  - 5113. Оборотний та інші загальні податки на товари та послуги
  - 5120. Податки на окремі товари та послуги
  - 5121. Акцизи
  - 5122. Прибутки фіскальних монополій
  - 5123. Митні та імпорتنі збори
  - 5124. Податки на експорт
  - 5125. Податки на інвестиційні товари
  - 5126. Податки на окремі послуги
  - 5127. Інші податки на міжнародну торгівлю та операції
  - 5128. Інші податки на окремі товари та послуги
  - 5130. Неможливо розподілити між 5110 і 5120
  - 5200. Податки на використання товарів або на дозвіл на використання товарів чи здійснення діяльності
  - 5210. Поточні податки
  - 5211. Сплачено домогосподарствами за автотранспорт
  - 5212. Сплачено іншими особами щодо автотранспортних засобів
  - 5213. Інші періодичні податки
  - 5220. Одноразові податки
  - 5300. Неможливо розподілити між 5100 і 5200
  - 6000. Інші податки
  - 6100. Оплачується виключно бізнесом
  - 6200. Сплачено сторонньою компанією або невідомою особою
- Джерело: [1, pp. 324-325].

ДОДАТОК Б.

Деталізація податкових надходжень в національних рахунках Нідерландів

Податки на виробництво та імпорт (D.2)

Податки на продукти (D.21)

Податок на додану вартість (ПДВ)

Імпортні мита до ЄС

Мита ЄС на продукти харчування

Акцизи

Автомобільний газ

Інші мінеральні масла

Тютюн

Алкоголь

Інші акцизи

Податок на безалкогольні напої тощо

Енергетичні збори

Податок на легкові автомобілі та мотоцикли

Податок на лотереї та азартні ігри

Податок на передачу нерухомості

Податок на страховий внесок

Збори на запаси нафтопродуктів

Інші

Інші податки на виробництво (D.29)

Податок на майно

Податок на автотранспорт

Екологічні податки

Плата за каналізацію

Збори за забруднення води

Дозволи на викиди

Інші екологічні податки

Податок на нерухоме майно державного водного управління

Банківські збори

Плата за систему гарантування вкладів

Орендний податок

Збори ЄС для схеми гарантування вкладів

Мита ЄС на виробництво цукру

Інші

Податки на доходи, майно тощо (D.5)

Поточні податки на доходи (D.51)

Корпоративний податок
Солідарний внесок
Податок із заробітної плати
Податок на прибуток
Податок на дивіденди
Податок на лотереї та азартні ігри
Утриманий податок на проценти
Інше

Поточні податки на багатство (D.59)
Податок на майно
Податок на автотранспорт
Екологічні податки
Плата за каналізацію
Збори за забруднення води
Податок на нерухоме майно державного водного управління
Інше

Джерело: Підготовлено на основі [7].